

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 16/2006 vp

Hallituksen esitys merimiespalvelulaiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen merimiespalvelulaiksi (HE 183/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Esa Lonka, työministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tuula Majuri, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Petri Syrjänen, valtiovarainministeriö
- toiminnanjohtaja Martti Karlsson, Merimiespalvelutoimisto

- puheenjohtaja Simo Zitting, Suomen Merimies-Unioni SM-U ry
- asiamies Ritva Lähdesmäki, Suomen Konepäälystöliitto ry
- toiminnanjohtaja Bo Gyllenberg, Suomen Laivanpäälystöliitto ry
- toimitusjohtaja Olof Widén, Rahtialusyhdistys ry
- osastopäällikkö Henrik Lönnqvist, Suomen Varustamoyhdistys ry
- johtaja Veijo Hiukka, Varustamoliikelaitos Finstaship.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet merimiesasiain neuvottelukunta ja Ålands Redarförening rf.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta. Uusi laki on tarpeen merenkulun toimintaympäristön muuttumisen vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kattavasti merimiespalvelusta ja sitä toteuttavasta merimiespalvelutoimistosta. Esitykseen sisältyvät ehdotukset toimiston tehtävistä sekä rahoituksen ja hallinnon järjestämisestä. Muutokset merenkulun työmarkkinajärjestöjen rakenteessa

ja lukumäärässä sekä työnantaja- että palkansaajapuolella ehdotetaan otettaviksi huomioon merimiespalvelutoimiston hallinnon rakennetta uudistettaessa.

Merimiespalvelutoimistolle ehdotetaan oikeutta tehdä sopimuksia merimiesten palvelutoiminnasta ja siihen liittyvästä palvelumaksusta ulkomaisella aluksella työskentelevien merimiesten työnantajan kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan merimiespalvelua koskevan lainsäädännön kokonaisuudistusta. Valiokunta pitää uudistusta tärkeänä ja katsoo, että merimiespalvelutoimintaa koskeva lainsäädännöstä tulee tehdä mahdollisimman selkeä ja nykyajan vaatimuksia vastaava. Näistä syistä valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksesta siirretään asetuksella säädettäviksi sellaiset menettelytapasäännökset, jotka luontevammin kuuluvat asetustasolle. Samalla lakiehdotuksen säännöksiä ehdotetaan järjesteltäviksi kokonaisuuksiksi ja asiakokonaisuudet eroteltaviksi toisistaan jakamalla lakiehdotus lukuihin.

Merimiespalvelulain mukaan merimiehet ja heidän työnantajansa ovat velvollisia maksamaan merimiespalvelumaksua. Tästä syystä maksua koskevien säännösten tulee olla mahdollisimman yksiselitteisiä, ja maksun määrittäminen koskevista päätöksistä tulee voida valittaa. Valiokunta ehdottaa tätä tarkoittavia muutoksia ja lisäyksiä lakiehdotukseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

Hallituksen esityksessä lakiehdotusta ei ollut jaettu lukuihin. Asiakokonaisuuksien erottamiseksi toisistaan ja lain selkeyden lisäämiseksi lakiehdotus ehdotetaan jaettavaksi lukuihin.

Osa hallituksen esitykseen sisältyvistä säännöksistä koskee sellaisia menettelytapoihin liittyviä kysymyksiä, joista on valiokunnan esityksen mukaan tarkoituksenmukaisempaa säätää työministeriön asetuksella. Tästä syystä lakiehdotuksesta ehdotetaan poistettaviksi 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 15, 17, 18 ja 23 §, 25 §:n 3 momentti, 26 §:n 2 momentti sekä 28 ja 29 §.

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 1 §:ää. Kun lakiin ehdotetaan lisättäväksi määritelmiä koskeva erillinen säännös 2 §:ään, tämä heijastuu myös 1 §:ään. Lain tarkoituksena on merimiespalvelutoiminnan edistäminen. Merimiespalvelu määritellään lain 2 §:ssä.

2 §. Määritelmät. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa määritellään laissa käytetyt käsitteet. Tämä on erityisen tärkeää palvelumaksun lakisääteisyyden ja sen perimiseen liittyvien julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien vuoksi. Ehdotetut määritelmät vastaavat hallituksen esityksessä käytettyjä käsitteitä sekä voimassa olevan lainsäädännön pohjalta noudatettua käytäntöä.

Hallituksen esityksessä käytetty käsite merityötulo ehdotetaan korvattavaksi käsitteellä tulo, jolla tarkoitetaan merimiehelle aluksella tehdystä työstä maksettua palkkaa tai muuta hyviytystä. Merityötulo on tuloverolain (1535/1992) 74 §:n mukainen käsite, jolla tarkoitetaan pääsääntöisesti yli 100 bruttokeräkeräytönnin aluksella tehtävästä työstä saatavaa tuloa. Koska valiokunta ehdottaa 4 §:n 2 momenttiin otettavaksi mahdollisuuden periä merimiespalvelulain mukaista palvelumaksua tietyissä tilanteissa myös lautta- ja yhteysaluksilla, on tarpeen korvata merityötulon käsite voimassa olevan lain mukaisella tulokäsitteellä.

3 §. Merimiespalvelutoimisto. Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 2 §:ää. Merimiespalvelutoimiston tehtäviin on nimenomaisesti lisätty palvelumaksun kerääminen, mikä on jo voimassa olevan lain mukaan kuulunut toimiston tehtäviin.

Hallituksen esityksessä mainittu laivakirjastotoiminnan hoitaminen esitetään muutettavaksi kirjasto- ja tietopalvelujen tarjoamiseksi merimiehille. Kirjasto- ja tietopalvelut käsittävät

myös elokuvien ja muiden kuva- ja äänitallenteiden välittämisen.

2 luku. Merimiespalvelujen rahoittaminen

4 §. *Palvelumaksu.* Pykälän 1 momentti vastaa hallituksen esityksen 3 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan palvelumaksu peritään myös merellä ansiotarkoituksessa toimivassa suomalaisessa lautta- tai yhteysaluksessa työskentelevältä merimieheltä ja hänen työnantajaltaan silloin, kun työnantajalla on lautta- tai yhteysalusten ohella 1 momentissa tarkoitettuja aluksia ja aluksilla työskentelevät merimiehet voivat toimia eri aluksilla työtilanteen mukaan. Tarkoitus on pyrkiä välttämään tilanteita, joissa esimerkiksi jäänmurtajalla talvisin ja lautta- tai yhteysaluksella kesäisin työskentelevät olisivat vain osan vuotta merimiespalvelumaksun ja merimiespalveluiden piirissä.

Viitaten siihen, mitä edellä 2 §:n perusteluissa on todettu, merityötulo ehdotetaan korvattavaksi sanalla tulo.

5 §. *Merimiespalvelutoimintaa koskeva sopimus.* Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 3 §:n 2 momenttia. Merimiespalvelutoimiston hallituksen tehtävästä päättää sopimuksen solmimisesta säädetään 21 §:n 6 kohdassa.

6 §. *Valtion osuus.* Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 4 §:ää.

7 §. *Merimiehen palvelumaksun pidätys.* Pykälän 1 momentti vastaa hallituksen esityksen 5 §:n 1 momenttia pienin kielellisin korjauksin. Tarkoitus on, että työnantaja perii palvelumaksun aina palkanmaksun yhteydessä samalla tavoin kuin ennakonpidätyksen toimitetaan. Pykälän 2 momentin alku vastaa hallituksen esityksen 8 §:ää. Säännökseen on lisätty viittaus, että pidätyksessä on noudatettava, mitä palkasta ulosmittaamatta jätettävästä suojaosuudesta säädetään. Lisäksi 3 momenttiin on otettu merimiehen oikeusturvan kannalta tärkeä säännös, jonka mukaan merimies voi tarvittaessa saattaa palve-

lumaksun pidättämistä koskevan asian merimiespalvelutoimiston käsiteltäväksi. Merimiespalvelutoimisto voi määrätä liikaa pidätetyn määrän palautettavaksi merimiehelle.

8 §. *Palvelumaksun tilitys.* Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 5 §:n 2 ja 3 momenttia.

9 §. *Tilityksen virhe tai laiminlyönti.* Pykälä vastaa hallituksen esityksen 6 §:n 1 momenttia täsmennettynä siten kuin lakisääteisen maksun keräämiseen liittyviltä säännöksiltä edellytetään. Merimiespalvelutoimiston tulee arviota tehdessään noudattaa 4 §:ssä säädettyjä palvelumaksun määräytymisperusteita. Jos merimiespalvelutoimisto velvoittaa tilityksen virheen tai laiminlyönnin vuoksi työnantajan maksamaan arvion perusteella määräytyvän palvelumaksun, päätöksestä tulee ilmetä arvion perusteet. Päätöksen arviomaksatuksesta tekee 21 §:n 6 kohdan mukaisesti merimiespalvelutoimiston hallitus. Päätökseen voidaan hakea muutosta siten kuin 27 §:ssä säädetään.

10 §. *Palvelumaksun periminen.* Pykälä vastaa hallituksen esityksen 7 §:ää. Koska kyseessä on julkisen vallan käyttöön liittyvä tehtävä, menettelyn osalta viitataan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin (367/1961) ja viivästyskorko määräytyy korkolain 4 §:n mukaan. Säännökset eivät koske 5 §:n mukaiseen sopimukseen perustuvia palvelumaksuja, jotka ovat yksityisoikeudellisia saatavia.

11 §. *Valtion osuuden maksaminen.* Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 9 §:ää. Selvitykseen sisältyvät 5 §:n mukaisten sopimusten perusteella maksettaviksi erääntyneet palvelumaksut riippumatta siitä, onko niitä saatu perittyä ajallaan. Koska merimiespalvelutoimisto on joka tapauksessa antanut sopimuksen mukaiset palvelut, on tärkeää, että niitä koskeva valtion osuus maksetaan ajallaan, vaikka palvelumaksun periminen yksityisoikeudellisenä saatavana voi viedä aikaa.

3. luku. Merimiespalvelutoimiston hallinto

12 §. Merimiespalvelutoimiston hallinto. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat hallituksen esityksen 10 §:ää. Julkisen vallan käyttöön liittyvien tehtävien vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan merimiespalvelutoimiston hallituksen jäseniin ja toimitusjohtajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan palvelumaksun keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Vaikka merimiespalvelutoimisto on työministeriön yhteydessä, se ei ole kuitenkaan varsinaisen valtionhallinnon toimielin, vaan se kuuluu ns. välilliseen julkishallintoon hoitaessaan perustuslain 124 §:n tarkoittamia julkisia hallinto-tehtäviä esimerkiksi palvelumaksun keräämisessä. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumiseksi on tärkeää, että julkista valtaa käyttävät henkilöt toimivat virkavastuulla. Merimiespalvelulain mukaisia julkisia hallinto-tehtäviä hoidettaessa tulee noudattaa myös hallinnon yleislakeja, joita ovat hallintolaki, kielilaki ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki.

13 §. Merimiespalvelutoimiston edustajisto.

Pykälän 1—3 momentit vastaavat sisällöltään hallituksen esityksen 11 §:ää.

Merimiespalvelutoimiston edustajisto ja hallitus käyttävät julkista valtaa hoitaessaan lakisääteisiä tehtäviä. Ne eivät kuitenkaan ole sellaisia tasa-arvolain (609/1986) 4 a §:ssä tarkoitettuja valtion komiteoita, neuvottelukuntia tai vastaavia toimielimiä, joihin sovelletaan 4 a §:n 1 momentissa säädettyä kiintiösäännöstä. Merimiespalvelutoimiston edustajisto ja hallitus voidaan sen sijaan rinnastaa tasa-arvolain 4 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuihin julkista valtaa käyttäviin johto- tai hallintoelimiin. Tästä syystä ehdotetaan lakiehdotukseen lisättäväksi säännös, jonka mukaan edustajiston kokoonpanoon sovelletaan tasa-arvolain 4 a §:n 2 ja 3 momenttia, joiden mukaan julkista valtaa käyttävän toimielimen luottamushenkilöistä koostuvassa johto- tai hallintoelimessä tulee olla tasapuolisesti

sekä naisia että miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita kyseisiin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden. Jos esitys poikkeaa tasa-arvolain velvoitteesta, tulee perustella, miksi lain mukaista esitystä ei voida tehdä. Lakiehdotuksen 19 §:n 3 momentin viittaussäännöksen kautta vastaavat velvoitteet koskevat myös hallituksen kokoonpanoa ja sitä varten tehtäviä ehdotuksia.

14 §. Edustajiston puheenjohtaja ja edustajiston täydentäminen. Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 12 §:ää.

15 §. Edustajiston tehtävät. Pykälä vastaa hallituksen esityksen 13 §:ää siten muutettuna, että 1 momentin mukainen säännös edustajiston kokoontumisen ajankohdasta ehdotetaan poistettavaksi lakiehdotuksesta ja otettavaksi työministeriön asetukseen.

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys tilintarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 194/2006 vp). Merimiespalvelutoimistolla on nykyisin kaksi tilintarkastajaa, joista toisen pitää olla KHT- tai HTM-tilintarkastaja. Lakiehdotukseen ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan merimiespalvelutoimistolle tulee valita vähintään yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla KHT- tai HTM-tilintarkastaja. Säännös on kirjoitettu siten, että se täyttää sekä nykyisen tilintarkastuslain että uuden tilintarkastuslain vaatimukset.

16 §. Ylimääräinen edustajiston kokous. Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 14 §:ää kuitenkin siten muutettuna, että 2 momentin mukaiset säännökset ylimääräisen edustajiston kokouksen käytännön toteuttamisesta ehdotetaan poistettaviksi lakiehdotuksesta ja otettaviksi merimiespalvelutoimistosta annettavaan työministeriön asetukseen.

17 §. Edustajiston kokouksen päätökset. Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 16 §:ää.

18 §. *Edustajiston jäsenten palkkiot.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 19 §:ää.

19 §. *Merimiespalvelutoimiston hallitus.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 20 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan työministeriö määräisi hallituksen nelivuotiskaudeksi. Tarkoitus on, että nimeämispäätöksessä määrätään myös siitä, minä vuosina kukin vaihtuvalle paikalle määrätty jäsen tai varajäsen kuuluu hallituksen varsinaiseen kokoonpanoon. Myös ne hallituksen jäsenet ja varajäsenet, jotka eivät kuulu kyseisenä vuonna hallituksen varsinaiseen kokoonpanoon, saavat olla läsnä hallituksen ja edustajiston kokouksissa ja osallistua keskusteluihin.

20 §. *Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen täydentäminen.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 21 §:ää.

21 §. *Hallituksen tehtävät.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 22 §:ää siten muutettuna, että sen 6 kohdaksi ehdotetaan lisättäväksi säännökset päätöksen tekemisestä 5 §:n mukaisesta sopimuksesta, 7 §:n 3 momentissa tarkoitettusta merimiehen palvelumaksua koskevasta asiasta ja 9 §:n 2 momentissa säädetyistä arvioon perustuvasta palvelumaksusta. Samoin hallituksen tehtäviin on lisätty velvollisuus järjestää merimiespalvelutoimiston toiminta asianmukaisella tavalla.

22 §. *Hallituksen päätösvalta.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 24 §:n 1 ja 2 momenttia. Pykälän 3 momentti ehdotetaan poistettavaksi. Hallituksen jäsenten esteellisyys määräytyy hallintolain esteellisyysäännösten mukaan.

23 §. *Toimitusjohtaja.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 25 §:ää siten muutettuna, että toimitusjohtajan sijaisen määräämisestä säädettäisiin työministeriön asetuksella. Koska osa hallituksen esityksen mukaisista säännöksistä ehdotetaan siirrettäviksi asetuksella säädettäväksi, ehdotetaan pykälän 1 momenttiin lisättä-

väksi viittaus tämän lain nojalla annettavien säännösten mukaisiin tehtäviin.

24 §. *Merimiespalvelutoimiston nimenkirjoittajat.* Pykälä vastaa sisällöltään hallituksen esityksen 26 §:ää siten muutettuna, että työministeriön velvollisuudesta pyynnöstä antaa todistus siitä, ketkä ovat oikeutetut kirjoittamaan merimiespalvelutoimiston nimen, säädettäisiin työministeriön asetuksella.

25 §. *Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus.* Pykälä on uusi ja sen mukaan merimiespalvelutoimistoon sovelletaan kirjanpitolain (1336/1997) ja tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä. Vaikka asiasta ei ole nimenomaisesti säädetty voimassa olevassa laissa, merimiespalvelutoimistossa on noudatettu kirjanpitolakia ja tilintarkastuslakia. Säännös ei näin ollen aiheuta muutoksia merimiespalvelutoimiston toimintaan. Eduskunnan käsittelyssä parhailaan olevan uuden tilintarkastuslain tultua voimaan sovelletaan sen säännöksiä.

26 §. *Tilintarkastus.* Pykälä vastaa asiasisällöltään hallituksen esityksen 27 §:ää. Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan pätevyysvaatimusten osalta lakiehdotus on pyritty kirjoittamaan siten, että se on sopusoinnussa myös eduskunnan käsiteltävänä olevan uuden tilintarkastuslain kanssa. Pykälän 2 momentti ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi. Tilintarkastuslaissa on tarvittavat säännökset tilintarkastajan esteellisyydestä.

Hallituksen esitykseen sisältyneet tilikautta (28 §) ja tilintarkastajien kertomusta (29 §) koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista sisällyttää merimiespalvelutoimistosta annettavaan työministeriön asetukseen.

4. luku. Erinäiset säännökset

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälä on uusi. Merimiehellä ja hänen työnantajallaan tulee olla oikeus saattaa maksuvelvollisuuttaan koskevan päätöksen oikeellisuus tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväk-

si. Tämän vuoksi lakiehdotukseen ehdotetaan liittäväksi muutoksenhakua koskevat säännökset. Säännösehdotuksen mukaan 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun merimiespalvelutoimiston päätökseen, joka koskee palvelumaksun pidättämistä, voidaan hakea muutosta valittamalla. Lisäksi työnantaja voi hakea muutosta 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen, jolla merimiespalvelutoimisto on arvion perusteella määrännyt palvelumaksun työnantajan maksettavaksi. Valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle. Valitusajaksi on kuusi kuukautta päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

28 §. *Tarkemmat säännökset.* Laissa säädetäisiin merimiespalvelutoimiston organisaation ja aseman perusteet. Asetustasolla on tarkoituksenmukaisempaa säätää yksityiskohtaisesti kokousten koolle kutumisesta ja asioiden käsittelyssä noudatettavista menettelytavoista. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälään otettavaksi säännös, jonka mukaan tarkemmat säännökset merimiespalvelutoimiston toimielimistä, niiden teh-

tävistä ja toiminnasta annetaan työministeriön asetuksella.

Hallituksen esityksen 30 §:ssä tarkoitettu valtuus antaa merimiespalvelutoimiston taloudenpitoa koskeva asetus ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

29 §. *Voimaantulo.* Pykälä vastaa hallituksen esityksen 31 §:ää. Pykälän 2 momentin tiliohjessääntöä koskeva säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

Merimiespalvelutoimiston nykyinen edustajisto ja hallitus ovat aloittaneet toimikautensa 1.1.2006. Voimaantulosäännöksen 3 momentiksi ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan nykyiset toimielimet jatkavat toimensaan, kunnes uudet toimielimet on saatu tämän lain mukaisesti määrättyä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Merimiespalvelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on merimiesten hyvinvoinnin edistäminen järjestämällä merimiespalvelutoimintaa.

2 § (Uusi)

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) merimiehellä merimieslain (423/1978) 1 §:ssä tarkoitettua työntekijää;
- 2) suomalaisella työnantajalla merimieslain 1 §:ssä tarkoitettua työnantajaa;
- 3) suomalaisella aluksella merilain (674/1994) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua alusta;

4) tulolla palkkaa tai muuta hyvitystä, jonka työnantaja maksaa merimiehelle aluksella tehdystä työstä;

5) merimiespalvelulla merimiehille järjestettäviä viestintä-, kirjasto- ja tietopalveluja sekä aikuiskasvatus- ja muuta vapaa-ajantoimintaa;

6) merimiespalvelutoimistolla merimiespalvelutoiminnan järjestäjää;

7) palvelumaksulla merimiespalvelutoiminnan järjestämiseksi merimieheltä ja hänen työnantajaltaan kerättävää maksua.

3 (2) §

Merimiespalvelutoimisto

(1 mom. kuten HE)

Merimiespalvelutoimiston tehtävänä on:

1) kerätä palvelumaksu; (uusi)

2) edistää (poist.) merimiesten opinto- (poist.) ja aikuiskasvatustoimintaa;

3) järjestää ja ohjata merimiesten liikunta- ja kulttuuritoimintaa sekä muuta virkistys- ja vapaa-ajantoimintaa;

4) edistää merimiespalvelukeskusten perustamista kotimaahan ja ulkomaille;

(4 kohta poist.)

5) tarjota merimiehille kirjasto- ja tietopalveluja;

6) parantaa merimiesten tiedotustoimintaa, yhteydenpitoa ja viestintäpalveluita; sekä

7) (poist.) kehittää merimiespalvelutoimintaa siten, että merimiesten mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaelämään paranevat.

(3 mom. kuten HE)

Merimiespalvelutoimistolla ei ilman työministeriön suostumusta saa olla osake-enemmistöä osakeyhtiössä eikä vastaavaa määräämisvaltaa muussa yrityksessä lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiötä ja kiinteistöyhtiötä.

2 luku

Merimiespalvelujen rahoittaminen

4 (3) §

Palvelumaksu

Suomalaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa, merellä ansiotarkoituksessa toimivassa pelastusaluksessa, jäänmurtaajassa, väyläaluksessa, merenmittausta suorittavassa aluksessa, tutkimusaluksessa ja Itämeren ulkopuolella toimivassa kalastusaluksessa työskentelevä merimies ja hänen työnantajansa ovat (poist.) velvolliset maksamaan (poist.) palvelumaksua merimiespalvelutoimistolle. Merimiehen palvelumaksu on yksi tuhannesosa hänen aluksella saamastaan tulosta. Työnantajan palvelumaksu on yksi tuhannesosa aluksella merimiehille maksetusta tulosta.

Se, mitä 1 momentissa säädetään palvelumaksusta, koskee myös merellä ansiotarkoituksessa toimivassa suomalaisessa lautta- tai yhteysaluksessa työskentelevää merimiestä ja hänen työnantajaansa silloin, kun työnantajalla on lautta- tai yhteysalusten ohella 1 momentissa tarkoitettuja aluksia ja aluksilla työskentelevät merimiehet voivat toimia eri aluksilla työtilanteen mukaan.

5 § (Uusi)

Merimiespalvelutoimintaa koskeva sopimus

Merimiespalvelutoimisto voi tehdä merimiesten palvelutoiminnasta sopimuksen ulkomaisella aluksella työnantajana olevan kanssa, jos työnantaja on suomalainen tai alus liikennöi Suomeen ja jos aluksella työskentelee suomalaisia merimiehiä. Sopimuksessa määritellään työnantajan palvelumaksu sovittujen palveluiden mukaan.

6 (4) §

Valtion osuus

Työministeriö maksaa merimiespalvelutoimistolle valtion osuuden, joka on 4 §:n mukaisista merimiesten ja työnantajien palvelumaksuista sekä 5 §:n mukaisen sopimuksen perusteella määräytyneistä palvelumaksuista kertyvän yhteismäärän suuruinen.

7 § (Uusi)

Merimiehen palvelumaksun pidätys

Työnantajan tulee pidättää merimiehen palkasta merimiespalvelutoimistolle maksettava palvelumaksu.

Jos pidätys on osaksi tai kokonaan jäänyt toimittamatta, työnantaja voi pidättää puuttuvan määrän myöhemmin maksettavista palkoista. Pidätyksessä on kuitenkin noudatettava, mitä palkasta ulosmittaamatta jätettävästä suojaosuudesta säädetään.

Jos merimies katsoo työnantajan tehneen palvelumaksun pidätyksen palkasta virheellisesti, merimies voi saattaa asian merimiespalvelutoimiston käsiteltäväksi. Merimiespalvelutoimisto voi määrätä liikaa pidätetyn määrän palauttavaksi merimiehelle.

8 (5) §

Palvelumaksun tilitys

(1 mom. poist.)

Työnantajan tulee maksaa pidättämänsä palvelumaksut ja niitä vastaava oma palvelumaksunsa merimiespalvelutoimistolle viimeistään palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden jälkeen alkavan kuukauden kymmenentenä päivänä. Tilityksen tulee sisältää tiedot kussakin aluksessa toimitettujen pidätysten yhteismäärästä ja niitä vastaavasta työnantajan palvelumaksusta.

Edellä 5 §:ssä tarkoitettu työnantaja maksaa (poist.) palvelumaksun merimiespalvelutoimistolle (poist.) tehdyn sopimuksen mukaisesti.

9 (6) §

Tilityksen virhe tai laiminlyönti

Jos työnantaja ei ole tehnyt 8 §:n 1 momentin mukaista tilitystä tai jos tilitys on puutteellinen, merimiespalvelutoimiston on kehotettava työnantajaa määrääjässä arviomaksatuksen uhalla antamaan tilitys tai täydentämään puutteellista tilitystä. Määräaika ei saa olla kuukautta lyhyempi.

Jos tilitystä tai täydennystä ei kehotuksesta huolimatta ole annettu, merimiespalvelutoimisto velvoittaa työnantajan maksamaan 4 §:ssä säädettyjen maksun perusteiden mukaisesti arvioidun palvelumaksun. Päätöksestä tulee ilmetä arvion perusteet.

10 (7) §

Palvelumaksun periminen

Jos työnantaja ei ole maksanut palvelumaksuja 8 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, ne saadaan periä työnantajalta ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Määrääjässä suorittamatta jääneelle määrälle työnantajan on maksettava viivästyskorkoa korokolain (633/1982) 4 §:n mukaan.

HE:n 8 §
(Poist.)

11 (9) §

Valtion osuuden maksaminen

Valtion 6 §:ssä säädettyä osuutta varten merimiespalvelutoimiston tulee toimittaa työministeriölle selvitys, josta käy ilmi työnantajien edellisen vuosineljänneksen aikana pidättämien palvelumaksujen yhteismäärä ja sitä vastaava työnantajien palvelumaksu sekä 5 §:n mukaisten sopimusten perusteella määräytyneet palvelumaksut.

Työministeriö maksaa valtion osuuden merimiespalvelutoimistolle kuukauden kuluessa 1

momentissa tarkoitetun selvityksen toimittamisesta. Valtion osuus maksetaan vuosineljänneksittäin.

3 luku

Merimiespalvelutoimiston hallinto

12 (10) §

Merimiespalvelutoimiston hallinto

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Merimiespalvelutoimiston hallituksen jäseniin ja toimitusjohtajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan palvelumaksun keräämiseen liittyviä tehtäviä. (Uusi)

13 (11) §

Merimiespalvelutoimiston edustajisto

(1 mom. kuten HE)

Edustajistoon kuuluu 11 jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yhden tulee edustaa työministeriötä, yhden valtiovarainministeriötä ja yhden liikenne- ja viestintäministeriötä. Muista jäsenistä ja varajäsenistä neljän tulee edustaa työnantajia ja neljän palkansaajia. Palkansaajista kahden tulee edustaa miehistöä, yhden kansipäällystä ja yhden konepäällystä.

Työministeriö määrää työnantajia ja palkansaajia edustavien järjestöjen tekemien ehdotusten mukaan jäsenet ja varajäsenet. Jos järjestöt eivät tee ehdotustaan ministeriön määräämässä ajassa, työministeriö päättää jäsenistä ja varajäsenistä ilman ehdotusta.

Edustajiston kokoonpanosta päätettäessä sovelletaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä. (Uusi)

14 (12) §

Edustajiston puheenjohtaja ja edustajiston täydentäminen

Työministeriö määrää edustajiston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ministeriöitä edustavista jäsenistä.

Edustajiston jäsen ja varajäsen voidaan erityisestä syyistä vapauttaa tehtävästään kesken toimikauden. (Uusi)

Jäsenen tai varajäsenen erotessa tai tultua vapautetuksi tehtävästään taikka varajäsenen tultua määräytyksi jäseneksi kesken toimikauden, hänen tilalleen tulee määrätä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

15 (13) §

Edustajiston tehtävät

(1. mom. poist.)

Edustajiston kokouksessa on:

(1—5 kohta kuten HE)

6) valittava vähintään yksi *tilintarkastaja* ja *varatilintarkastaja*; sekä

(7 kohta kuten HE)

(2 ja 3 mom. kuten HE:n 3 ja 4 mom.)

16 (14) §

Ylimääräinen edustajiston kokous

Ylimääräinen edustajiston kokous on pidettävä, jos työministeriö niin määrää, jos hallitus pitää sitä tarpeellisena tai jos vähintään kuusi edustajiston jäsentä sitä ilmoittamaansa asiaa varten kirjallisesti vaatii. Ylimääräinen kokous on pidettävä myös, jos tilintarkastaja toimittamansa tarkastuksen perusteella sitä vaatii.

(2 mom. poist.)

HE:n 15 §

(Poist.)

17 (16) §

Edustajiston kokouksen päätökset

Edustajisto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja vähintään viisi jäsentä. (Uusi)

Päätökset edustajiston kokouksessa tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide. (Poist.)

Äänestys on toimitettava suljetuin lipuin, jos kolmannes läsnä olevista sitä vaatii. Suljetuin lipuin äänestettäessä ja vaaleissa päätös ratkaistaan arvalla, jos äänet menevät tasan. (Uusi)

(4 mom. kuten HE:n 2 mom.)

(3 mom. poist.)

HE:n 17 ja 18 §

(Poist.)

18 (19) §

Edustajiston jäsenten palkkiot

Työministeriö vahvistaa merimiespalvelutoimiston varoista maksettavat edustajiston jäsenten palkkiot.

19 (20) §

Merimiespalvelutoimiston hallitus

Työministeriö määrää merimiespalvelutoimiston hallituksen (poist.) neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Hallitukseen kuuluu viisi jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yksi edustaa valtiota, kaksi työnantajia ja kaksi palkansaaajia, joista toinen miehistöä ja toinen päällystöä. Päällystöä edustava jäsen ja hänen varajäsenensä määrätään (poist.) siten, että hallituksessa ovat vuorollaan kalenterivuoden kerrallaan edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö. Asianomaiset työnantajayhdistykset edustavat vuorollaan varsinaisena jäsenenä ja tämän varajäsenenä kalenterivuoden kerrallaan työnantajia. Kaikilla edellä mainituilla työnantajien ja palkansaaajien edustajilla on läsnäolo- ja

puheoikeus hallituksen kokouksessa riippumatta siitä, ovatko he kyseisenä ajankohtana hallituksen jäseniä vai varajäseniä.

Työnantajia ja palkansaaajia edustavien jäsenten ja heidän varajäsentensä määräämisessä noudatetaan, mitä 13 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

(4 mom. kuten HE)

20 (21) §

Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen täydentäminen

Merimiespalvelutoimiston hallituksen puheenjohtajana toimii valtiota edustava jäsen ja varapuheenjohtajana hänen varajäsenensä.

(2 mom. kuten HE)

Jos jäsen tai varajäsen eroaa tai hänet vapautetaan kesken toimikauden taikka varajäsen määrätään jäseneksi, tulee tilalle määrätä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

21 (22) §

Hallituksen tehtävät

Merimiespalvelutoimiston hallituksen tehtävänä on:

1) huolehtia merimiespalvelutoimiston hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä; (uusi)

(2 kohta kuten HE:n 1 kohta)

3) ottaa ja erottaa merimiespalvelutoimiston toimitusjohtaja ja muu henkilöstö sekä päättää heidän palkkauksestaan;

(4 kohta kuten HE:n 3 kohta)

5) laatia merimiespalvelutoimiston toimintakertomus, tilinpäätös sekä toiminta- ja taloussuunnitelma;

6) päättää 5 §:ssä tarkoitettujen sopimuksen solmimisesta, 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua merimiehen palvelumaksua koskevasta asiasta ja 9 §:n 2 momentissa säädetyistä arvioon perustuvasta palvelumaksusta; (uusi)

7) myöntää lakien mukaiset perhe-, opinto- ja muut vapaat toimitusjohtajalle sekä yli kolmen

kuukauden pituiset vapaat muulle henkilöstölle; (uusi)

8) hoitaa ne muut asiat, jotka eivät kuulu edustajistolle; sekä

9) antaa toimitusjohtajalle muita kuin tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä mainittuja tehtäviä (poist.).

HE:n 23 §
(Poist.)

22 (24) §

Hallituksen päätösvalta

Hallitus on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja vähintään kolme jäsentä. Hallitus on päätösvaltainen myös, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja kaksi jäsentä, joista toinen edustaa työnantajia ja toinen palkansaajia, ja hallitus on päätöksestä yksimielinen. (Poist.)

Hallituksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide.

(3 mom. poist.)

23 (25) §

Toimitusjohtaja

Merimiespalvelutoimiston toimintaa johtaa hallituksen alaisuudessa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja ratkaisee ne merimiespalvelutoimistolle kuuluvat asiat, jotka eivät tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan kuulu edustajistolle tai hallitukselle.

Toimitusjohtajan tehtävänä on:

(1 kohta kuten HE)

2) myöntää henkilöstölle enintään kolmen kuukauden pituiset perhe-, opinto- ja muut vapaat ja päättää väliaikaisen henkilöstön palkkaamisesta;

3) vastata merimiespalvelutoimiston omaisuuden hoidosta sekä valmistella ehdotukset toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja toimintakertomukseksi;

4) vastata kansainvälisestä toiminnasta;

5) valmistella merimiespalvelutoimiston lausunnot ja vastata tiedotustoiminnasta; sekä

6) päättää henkilöstön tehtävistä ja työnjaosta sekä vastuualueista (poist.) hallituksen päätösten mukaisesti.

(3 mom. poist.)

24 (26) §

Merimiespalvelutoimiston nimenkirjoittajat

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. poist.)

(2 mom. kuten HE:n 3 mom.)

25 § (Uusi)

Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus

Merimiespalvelutoimistoon sovelletaan kirjanpitolain (1336/1997) ja tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä.

26 (27) §

Tilintarkastus

Edellä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu KHT- tai HTM-tilintarkastaja taikka KHT-yhteisö tai HTM-yhteisö. Jos tilintarkastajaksi on valittu edellä mainittu yhteisö, ei varatilintarkastajaa tarvitse valita.

(2 mom. poist.)

4 luku

Erinäiset säännökset

27 § (Uusi)

Muutoksenhaku

Merimiespalvelutoimiston 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Lisäksi työnantaja voi hakea muutosta merimiespalvelutoimiston 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

Valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

HE:n 28 ja 29 §
(Poist.)

28 (30) §

Tarkemmat säännökset

*Tarkemmat säännökset merimiespalvelu-
miston toimielimistä, niiden tehtävistä ja toimin-
nasta annetaan työministeriön asetuksella.*

29 (31) §

Voimaantulo

(1 mom. kuten HE)

Tällä lailla kumotaan merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta 8 päivänä kesäkuuta 1972 annettu laki (452/1972) siihen myöhemmin tehtyne muutoksineen. (Poist.)

Tällä lailla kumottavan lain nojalla määrätty edustajiston ja hallituksen jäsenet ja varajäsenet jatkavat tehtävissään, kunnes tämän lain nojalla valittavat toimielimet on määrätty. (Uusi)

(4 mom. kuten HE:n 3 mom.)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jukka Gustafsson /sd
vpj. Anne Holmlund /kok
jäs. Pehr Löf /r
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Markus Mustajärvi /vas
Terhi Peltokorpi /kesk
Leena Rauhala /kd

Jukka Roos /sd
Tero Rönkä /sd
Arto Satonen /kok
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
vjäs. Paula Risikko /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.